

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. 8 706 65103, faks. 8 706 65138, e. paštas augustinas.normantas@lrs.lt

---

Edvardui Meiženiui
Jaunodavos k.
Kaltinėnų sen.
75442 Šilalės r. sav.

2013-01-25 Nr. 4D-2012/4-1538/3D-242

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui
Vydui Gedvilui

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrui
Vigilijui Juknai

Šilalės rajono savivaldybės administracijos direktoriui
Valdemarui Jasevičiui

Siunčiame Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2013-01-23 pažymą Nr. 4D-2012/4-1538 „Dėl Edvardo Meiženio skundo prieš Šilalės rajono savivaldybės administraciją“. PRIDEDAMA. 15 lapų (puslapių).

Pagarbiai

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL EDVARDO MEIŽENIO SKUNDO PRIEŠ ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2013-01-23 Nr. 4D-2012/4-1538

Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2012-10-22 gavo Eduardo Meiženio (toliau vadinama – pareiškėjas) skundą dėl Šilalės rajono savivaldybės (toliau vadinama – Savivaldybė) administracijos pareigūnų galimai biurokратиškų veiksmų (neveikimo), sprendžiant pareiškėjui aktualius klausimus dėl medžiojamų gyvūnų – bebrų – daromos žalos ir jų židinių likvidavimo bei dėl melioracijos įrenginių, esančių pareiškėjui nuosavybės teise priklausančiuose žemės sklypuose, priežiūros ir remonto.

2. Pareiškėjas skunde nurodė:

2.1. „Esu ūkininkas. Valda per 38 ha žemės sklypų, kurie randasi Jaunodavos ir Rukšių kaimuose, Kaltinėnų sen., Šilalės rajone. 1971 metais, per kai kuriuos mano ir kitų asmenų valdomus žemės sklypus yra nutiesta bendrojo naudojimo melioracijos sistema, kurios jungiamąją grandį sudaro griovys – „Kanalas.“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „Pastaraisiais metais, dėl didėjančios bebrų populiacijos ir jų statomų užtvankų, užliejant ganyklas bei pievas vandeniui yra patiriami didžiuliai materialiniai nuostoliai. Tokiu būdu, žemės sklypuose, kurie yra pažymėti unikalais Nr. 4400-1661-1848, 4400-1661-1904, 4400-0322-9963, 8734-0001-0096, 8734-0001-0055 ir 8734-0001-0097, aš praradau galimybes tinkamai (pagal jų tikslinę paskirtį) panaudoti apie 6–7 ha žemės. Minėtuose plotuose jau nebeįmanoma ganyti gyvulius, atlikti šienavimo darbus ar kitaip dirbti šią žemę. Medžiojamųjų gyvūnų – bebrų kenkimas persimetė ir į mano sodyboje esančią vandens kūdrą (prūdą), susiteršė šulinyje esantis vanduo, todėl geriamą vandenį tenka nuolat vežioti iš kitų gyventojų, kurie randasi apie 2 km. atstume.“;

2.3. „Dėl šių aplinkybių, kiekvienais metais patiriu nemažus nuostolius, kurie atsiranda dėl nebepanaudojamos žemės, prarandu ir atitinkamas Nacionalines žemės ūkio kompensavimui skiriamas pinigines išmokas. Be to, susidariusiose durpingose pelkėvietėse esamų bebrų požeminių urvų atsiranda pavojus žmonių sveikatai ir gyvybei.“

2.4. „Esant tokiai situacijai, nebūdamas medžiotoju ir siekdamas užkirsti medžiojamųjų gyvūnų – bebrų daromai žalai mano nuosavybės teisėmis priklausančiuose žemės sklypuose, daug kartų kreipiausi tiek į seniūniją, tiek į medžioklės ploto vieneto į kuri patenka mano valdomos žemės sklypai naudotoją – medžioklės būrelio „Medvėgalis“ vadovą, tiek ir į Šilalės rajono savivaldybės administraciją, prašydamas, kad būtų panaikinti pavojų keliantys židiniai, paskaičiuota bei atlyginta padaryta žala.“;

2.5. „[...] man buvo sakoma, kad bebrų populiacijos sustabdyti jau yra nebeįmanoma ir, kad skaičiuoti bebrų padarytus nuostolius mano žemės sklypuose yra neetiška ir neteisinga, kad padaroma žala man nebus išmokama vien todėl, kad tam tikslui nėra pinigų arba, kad savivaldybė negali rūpintis melioracijos įrenginių priežiūra ir jų tvarkymu todėl, jog šie įrenginiai yra nurašyti.

Prašiau atitinkamos pagalbos ne tik žodžiu, bet ir raštu, tačiau į mano prašymus Šilalės rajono savivaldybės atsakingi pareigūnai iš esmės nereaguoja.“;

2.6. „Šilalės rajono savivaldybės komisija „Dėl medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo komisijos sudarymo ir komisijos nuostatų patvirtinimo“ (komisijos pirmininkas Žemės ūkio skyriaus vyr. specialistas Algimantas Olendra) konstatuoja, kad per mano žemės sklypus nutiesti melioracijos statiniai nebeprisiklauso valstybei nuosavybės teise, nes yra nurašyti, kad juos atnaujinti ar rekonstruoti [...] yra draudžiama [...]“;

2.7. „Valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių, einančių per mano žemės sklypus, statusą patvirtina ir atitinkami Valstybinės įmonės Registrų centro duomenys (įrašai), kurie, vėlgi, paneigia komisijos teiginį, kad minimi melioracijos statiniai yra nurašyti. [...] Tuo labiau, Šilalės rajono savivaldybės administracija, šių faktų realiai nepatvirtina, paprašius tai padaryti – nereaguoja.“;

2.8. „[...] š. m. rugsėjo 5 d. kreipiausi į šią instituciją (*pastaba*: Savivaldybės administracija) su konkrečiais prašymais [...], tačiau man 2012-10-04 raštu Nr. B3-2128-(3.16) buvo tik formaliai atsakyta, kad komisija rado melioracijos griovyje esančias bebravietes išardytas, kad reikia geranoriško tarpusavio bendradarbiavimo [...]. paminėtame atsakyme visiškai nebuvo atsakyta (sprendžiama) į mano pateiktus prašymus [...]“.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo: „[...] įvertinti Šilalės rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus vyr. specialisto Algimanto Olendros ir Kaltinėnų seniūnijos seniūno Antano Bartašiaus veiksmus [...], įpareigoti Šilalės rajono savivaldybės administraciją tinkamai ir objektyviai apskaičiuoti mano valdomuose žemės sklypuose medžiojamų gyvūnų padarytą žalą ir ją atlyginti [...]“.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Savivaldybės administraciją, VĮ Valstybės žemės fondą ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Klaipėdos regiono aplinkos apsaugos departamentą, prašydamas pateikti institucijų paaiškinimus dėl visų skundo teiginių.

5. Atsižvelgiant į pareiškėjo skunde nurodytas bei tyrimo metu paaiškėjusias aplinkybes, tyrimą tikslinga atlikti išskiriant šiuos klausimus:

- 5.1. dėl melioracijos įrenginių pareiškėjo valdomuose žemės sklypuose;
- 5.2. dėl gyvūnų padarytos žalos atlyginimo;
- 5.3. dėl pareiškėjo netinkamo informavimo;
- 5.4. dėl Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo nuostatų.

Su kiekviena iš nurodytų skundų dalių susijusios faktinės aplinkybės, teisinis reglamentavimas bei išvados bus pateikiama atskirai.

Dėl melioracijos įrenginių pareiškėjo valdomuose žemės sklypuose

Nustatytos skundo dalies tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

6. Savivaldybės administracijos direktoriaus Valdemaro Jasevičiaus pasirašytame 2012-12-07 rašte Nr. B3-2653-(3.8) pateikti paaiškinimai dėl melioracijos įrenginių pareiškėjo žemės valdose ir atsakyta į Seimo kontrolieriaus paklausime suformuluotus klausimus:

6.1. „jei, Savivaldybės administracijos teigimu, valstybei nuosavybės teise priklausę melioracijos įrenginiai 1987 m. buvo nurašyti, pateikti Savivaldybės administracijos nuomonę, kokių teisiniu pagrindu ir dėl kokių priežasčių VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registro Centrinio duomenų banko išrašuose pareiškėjo nuosavybės teise valdomiems žemės sklypams

(unikalūs Nr. 8734-0001-0055, Nr. 44000322-9963, Nr. 4400-1661-1904 ir Nr. 4400-1661-1848) yra nustatytos specialiosios naudojimo sąlygos – „XXI. Žemės sklypai, kuriuose įrengtos valstybei priklausančios melioracijos sistemos bei įrenginiai.“

Atsakymas: „Savivaldybės administracija vadovaujasi 1987 m. nurašytų melioruotų plotų planu. Tais metais Lietuvos TSR Žemės ūkio ministerijos ir Lietuvos TSR melioracijos ir vandens ūkio ministerijos 1985 metų balandžio 30 įsakymu Nr.425/260 pavesta inventorizuoti melioracijos statinius. Šiuo įsakymu iš Valstybinio žemėtvarkos instituto, Vandens ūkio projektavimo instituto, iš rajono melioracijos ir žemėtvarkos specialistų bei iš ūkių vadovų sudaryta komisija pasiūlė nurašyti melioracijos įrenginius, esančius pareiškėjo valdose, kaip netikslingus rekonstruoti melioracijos statinius.“

Savivaldybės administracija neturi duomenų, dėl kokių priežasčių VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registro Centrinio duomenų banko išrašuose pareiškėjo nuosavybės teise valdomiems žemės sklypams yra nustatytos specialiosios naudojimo sąlygos - „XXI. Žemės sklypai, kuriuose įrengtos valstybei priklausančios melioracijos sistemos ir įrenginiai“. Savivaldybės administracijos manymu, sudarant VĮ Registrų centro išrašus, galėjo būti panaudoti neteisingi duomenys ir nesurinkta pakankamai duomenų, patvirtinančių, kad pareiškėjo žemių valdose esantys melioracijos įrenginiai buvo nurašyti dar 1987 metais.“;

6.2. „pateikti turimus dokumentus [...], kurių pagrindu buvo nurašyti žemės sklypuose (unikalūs Nr. 8734-0001-0055, Nr. 44000322-9963, Nr. 4400-1661-1904 ir Nr. 4400-1661-1848) buvę melioracijos įrenginiai.“

Atsakymas: „Savivaldybės administracijos archyve nėra saugomi dokumentai, susiję su pareiškėjo naudojamų žemės sklypų melioracijos įrenginių nurašymu. Savivaldybės administracija užklausė Lietuvos centrinį valstybinį archyvą. Gautas archyvo raštas 2012-11-27 Nr. R2-142 „Dėl dokumentų kopijų pateikimo“ [...]. Savivaldybės administracija gali pateikti tik turimą tais metais nurašytų melioruotų plotų planą, kuriuo remiasi konstatuojant pareiškėjo valdose esančių melioracijos įrenginių nurašymo faktą[...]“;

6.3. „informuoti, ar buvo atsakyta į pareiškėjo 2012-09-05 prašymą (Savivaldybės administracijoje registruotas 2012-09-05 Nr. B1-1366-(6.19)) dėl leidimo susipažinti su dokumentais, susijusiais su melioracijos įrenginių jo žemės valdose nurašymu [...]“

Atsakymas: „Į pareiškėjo E. Meiženio 2012-09-05 prašymą dėl leidimo susipažinti su dokumentais, susijusiais su melioracijos įrenginių jo žemės valdose nurašymu, buvo atsakyta 2012 m. spalio 29 d. raštu Nr. B4-1164-(6.19). Šiame rašte E. Meiženis buvo informuotas, kad Šilalės rajono savivaldybės administracijos archyve nėra saugomi dokumentai, susiję su E. Meiženio naudojamų žemės sklypų melioracijos įrenginių nurašymu tarybiniais metais. Konstatuojant šių įrengimų nurašymo faktą buvo remiamasi 1987 m. inventorizacijos planu su kuriuo susipažinti E. Meiženis buvo paragintas atvykti į Šilalės rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyrių.“

7. Kartu su Savivaldybės administracijos paaiškinimais Seimo kontrolieriui pateikta:

7.1. Lietuvos TSR žemės ūkio ministerijos Respublikinio žemėtvarkos projektavimo instituto sudaryto Šilalės rajono Kaltinėnų bandymų stoties eksperimentinio ūkio Nusausintų ir drėkinamų žemių inventorizacijos plano Nr. 5/17 ištrauka (kopija) bei (sprendžiant vizualiai) to paties inventorizacijos plano Nr. 5/17 ištrauka (kopija) su priedais „Inventorizacijos plano ištrauka 1987 metų“;

7.2. Lietuvos centrinio valstybės archyvo 2012-11-27 raštas Nr. R2-142 Savivaldybės administracijai (kopija), kuriame nurodoma, jog „[...] Šilalės rajono Kaltinėnų bandymų stoties eksperimentiniame ūkyje pagal minėtą įsakymą (*pastaba:* Žemės ūkio ministerijos ir Melioracijos ir vandens ūkio ministerijos 1985-04-30 įsakymas Nr. 425/260 „Dėl nusausintos ir drėkinamos žemės inventorizavimo bei drėgnos ir pelkėtos žemės fondo patikslinimo“) sudarytos komisijos bei nurašytų melioruotų plotų ir jų ribų sąrašų nėra, kadangi Kaltinėnų bandymų stoties eksperimentinio ūkio dokumentai į archyvą saugojimui neperduoti.“

8. VĮ Valstybės žemės fondas 2012-12-06 rašte Nr. V5-833, pasirašytame atliekančio direktoriaus funkcijas Ramūno Mockevičiaus, Seimo kontrolieriui pranešė:

„Jūsų pavedimu ištyrėme rašte Nr. 4D-2012/4-1538/3D-3619 nurodytas aplinkybes, atlikome patikrinimą vietoje – Šilalės r. Kaltinėnų k. v., o apžiūros rezultatus užfiksavome Melioracijos valstybinės priežiūros akte [...], su aktu supažindinome ūkininką Edvardą Meiženį.

[...] Žemės sklypas, kurio unikalus Nr. 4400-1661-1848, yra melioruotas dalinai (sklypo plotas – 10,1 ha, iš jų melioruota 1,1 ha), melioracijos statiniai nenurašyti; žemės sklype, kurio unikalus Nr. 4400-1661-1904 melioracijos statiniai nurašyti ir iš apskaitos išbrauktas 3,9 ha melioruotas plotas, likę melioruota 0,4 ha; žemės sklypas, kurio unikalus Nr. 4400-0322-9963, visas melioruotas (3,1 ha); žemės sklype, kurio unikalus Nr. 8734-0001-0055, mūsų duomenimis melioracijos statiniai nurašyti ir 1,4 ha melioruotas plotas išbrauktas iš apskaitos; žemės sklypams, kurių unikalūs Nr. 8734-0001-0096, 8734-0001-0097, yra valstybinės žemės nuomos sutartys (3,09 ha ir 3,07 ha), šių sklypų dalys – nesusausintos, dalys – nesusausintos, dalyse – melioracija nurašyta (neturėdami koordinacių negalime tiksliai nustatyti). Melioruotų plotų ir melioracijos statinių nurašymo aktų pateikti negalime, nes vykus įvairioms reorganizacijoms ir melioracijos archyvinei medžiagai einant iš rankų į rankas nurašymo aktai neišsaugoti, bet likusi 1987 m. melioruotų plotų inventorizacijos planinė medžiaga, kurioje matosi, kad drenažas nurašytas (pridedama plano ištrauka).

Edvardas Meiženis informuotas, kad yra 2004-04-26 Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-228 patvirtintos Melioracijos statinių techninių dokumentų ir kitos informacijos pateikimo melioruotos žemės savininkams ir kitiems naudotojams taisyklės [...] ir jis pateikęs savivaldybės administracijai prašymą ir savo žemės sklypų planus, gali nemokamai gauti informaciją (M1:2000 planus) apie jo sklypuose esančius melioracijos statinius.

[...] Atlikus patikrinimą vietoje nustatėme, kad nurašyti, anksčiau buvę melioruoti plotai, žemės ūkio veiklai netinkami (sklypuose unikalūs Nr. 4400-1661-1904 - 3,9 ha iš 4,3 ha; Nr. 8734-0001-0055 - 1,4 ha iš 9,5 ha), nes vyrauja gilūs suslūgę durpynai. Sklypų unikalūs Nr. 4400-1661-1848, 4400-0322-9963, 8734-0001-0096, 8734-0001-0097 dalyse, esančiose netoli griovio A-1-1, yra šlapia dėl aktyvios bebrų veiklos.

[...] Griovys A-1-1 (griovio viršūnė nurašytame anksčiau melioruotame plote, sklypai unikalūs Nr. 4400-1661-1904, 4400-1661-1304) tarp piketų 7+70÷10+40 – nurašytas, griovys A-1-1 tarp piketų 0+0÷7+70 nuosavybės teise priklauso valstybei, **už jo priežiūrą atsakinga Šilalės rajono savivaldybės administracija.**

[...] Žemės sklypų, kurių unikalūs Nr. 4400-1661-1848, 4400-1661-1904, 4400-0322-9963 VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registro Centrinio duomenų banko išrašuose klaidų, susijusių su melioruotais plotais, nepastebėjome; sklypų, kurių unikalūs Nr. 8734-0001-0055, 8734-0001-0096, 8734-0001-0097, duomenų banko išrašuose yra įrašai 9.3 apie melioracijos specialiąsias naudojimo sąlygas, tačiau nenurodyti plotai hektarais. Nekilnojamojo turto kadastrė įrašytų duomenų pakeitimo tvarką ir reikalavimus nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-04-15 nutarimu Nr. 534 patvirtinti Nekilnojamojo turto kadastro nuostatai [...]. Manome, kad neatitinkančio tikrovės įrašo keitimą Nekilnojamojo turto registre turėtų inicijuoti pats žemės savininkas.“

9. Kartu su VĮ Valstybės žemės fondo 2012-12-06 raštu Nr. V5-833 pateikta:

9.1. Melioracijos valstybinės priežiūros aktas, surašytas 2012-11-28 atlikus žemės sklypų (unikalūs Nr. 8734-0001-0055, 8734-0001-0096, 8734-0001-0097, 4400-0322-9963, 4400-1661-1848, 4400-1661-1904) apžiūrą vietoje, kuriame pateiktos išvados:

„1. Melioruotos žemės inventorizacijos metu drenažu nesusausinto ploto nurašymas buvo tikslingas, nes šie žemės plotai jau 1987 m. buvo užmirkę (matosi iš planinės medžiagos). Žemės ūkio veiklai sklypai unikalūs Nr. 4400-1661-1904, 4400-1661-1304 yra netinkami.

2. Šilalės rajono melioracijai skirtomis Valstybės biudžeto lėšomis bebrų užtvankos gali būti ardamos tik tai numačius melioracijos kompleksiniuose projektuose. Nuolatinis neperspektyvių bebrų užtvankų ardymas turi būti atliekamas medžioklės plotų naudotojų arba žemės savininkų ar naudotojų lėšomis.

3. Nekilnojamojo turto kadastrė įrašytų duomenų pakeitimo tvarką ir reikalavimus nustato Kadastrė nuostatai.“

9.2. Lietuvos TSR Žemės ūkio ministerijos Respublikinio žemėtvarkos projektavimo instituto sudaryto Šilalės rajono Kaltinėnų bandymų stoties eksperimentinio ūkio Nusausintų ir drėkinamų žemių inventorizacijos plano Nr. 5/17 ištrauka (kopija) su priedu „Nurašyta melioracija“.

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

10. Lietuvos Respublikos įstatymai.

10.1. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymas (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2012-01-10):

„4 straipsnis. Nekilnojamojo turto registro duomenų teisinis statusas

Visi nekilnojamojo turto registre esantys duomenys nuo jų įrašymo laikomi teisingais ir išsamiais, kol jie nenuginčyti įstatymų nustatyta tvarka.“

10.2. Lietuvos Respublikos melioracijos įstatymas (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2010-07-01):

„3 straipsnis. Melioracijos statinių nuosavybė

1. Žemės sklype esantys melioracijos statiniai yra žemės sklypo priklausiniai ir nuosavybės teise priklauso žemės sklypo savininkui, jeigu sutartis nenustato kitaip, išskyrus valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos ir hidrotechnikos statinius, nurodytus šio straipsnio 2 dalyje.

2. Valstybei nuosavybės teise priklauso: sureguliuoti upeliai, grioviai, nuvedantys vandenį nuo daugiau kaip vieno žemės savininko ar kito naudotojo sklypo, juose esantys melioracijos statiniai, tvenkiniai, kurie ribojasi su dviejų ir daugiau žemės savininkų ar kitų naudotojų žeme, hidrotechnikos statiniai, polderiai ir kitos melioracijos sistemos, jeigu jose mechanškai keliamas vanduo, kanalizuoti grioviai ir drenažo rinktuvai, jeigu jų skersmuo yra 12,5 cm ir didesnis ir jeigu jie yra pastatyti už valstybės lėšas, nepaisant to, kas yra žemės sklypo, kuriame yra šie melioracijos statiniai, savininkas.

4 straipsnis. Žemės savininkų ar kitų naudotojų teisės

Žemės savininkai ar kiti naudotojai turi teisę: [...]

4) reikalauti atlyginti nuostolius, jiems padarytus kitų asmenų atliekant melioracijos darbus bendro naudojimo ar valstybei nuosavybės teise priklausančiose melioracijos sistemose arba atsiradusius ne dėl jų kaltės sugedus bendro naudojimo melioracijos sistemų statiniams ar valstybei nuosavybės teise priklausančioms melioracijos statiniams; [...]

6 straipsnis. Melioruotos žemės savininkų ar kitų naudotojų pareigos

Melioruotos žemės savininkai ar kiti naudotojai privalo: [...]

2) valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius leisti tikrinti valstybinę priežiūrą atliekančioms ir patikėjimo teise juos valdančioms bei eksploatuojančioms institucijoms, o mokymo ir mokslo įstaigų specialistams – nepadarant žalos tirti bei rinkti duomenis apie šių statinių būklę; [...]

7 straipsnis. Melioracijos organizavimas ir valdymas

1. Žemės ūkio ministerija rengia melioracijos programas, nustato melioracijos prioritetus, koordinuoja melioracijos darbų ir melioracijos statinių naudojimo valstybinę priežiūrą, melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos tvarkymą bei valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius patikėjimo teise valdančių institucijų veiklą šioje srityje, kartu su Aplinkos ministerija, kuriai pagal Statybos įstatymą pavesta rengti statybos techninius reglamentus, rengia melioracijos statinių projektavimo, statybos, statinio pripažinimo tinkamu naudoti normatyvinius dokumentus ir juos tvirtina, nustato melioracijos statinių techninių dokumentų pateikimo melioruotos žemės savininkams ar kitiems naudotojams tvarką.

2. Melioracijos darbų ir melioracijos statinių naudojimo valstybinę priežiūrą atlieka valstybės įmonė Valstybinis žemėtvarkos institutas.¹

3. Valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius patikėjimo teise valdo ir naudoja savivaldybės. [...]

9 straipsnis. Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaita

Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaita yra sudėtinė žemės informacinės sistemos dalis ir apima visumą žinių apie teisinę, geografinę ir ūkinę melioruotos žemės ir melioracijos statinių būklę. Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos tvarką nustato Žemės ūkio ministerija.“

11. Kiti teisės aktai.

11.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-09-15 nutarimu Nr.1120 patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatai (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2012-04-08):

„9. Žemės ūkio ministerija, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: [...]

9.80. rengia melioracijos programas, nustato melioracijos prioritetus, koordinuoja melioracijos darbų ir melioracijos statinių naudojimo valstybinę priežiūrą, melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos tvarkymą, taip pat valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius patikėjimo teise valdančių institucijų šios srities veiklą; [...].“

11.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr.343 patvirtintos Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2013-01-01):

„XXI. Žemės sklypai, kuriuose įrengtos valstybei priklausančios melioracijos sistemos bei įrenginiai

96. Pagal Lietuvos Respublikos melioracijos įstatymą [...] žemės savininkas arba naudotojas, turintis sklypą, kuriame įrengtos valstybei priklausančios melioracijos sistemos bei įrenginiai, privalo:

96.1. tausoti melioracijos sistemas ir įrenginius;

96.2. neatlygintinai atlikti jam priskirtų melioracijos įrenginių smulkius priežiūros darbus pagal Žemės ūkio ministerijos patvirtintą sąrašą;

96.3. leisti Žemės ūkio ministerijos ir valstybinių melioracijos tarnybų įgaliotiems asmenims tikrinti ir remontuoti jų žemėje esančius melioracijos įrenginius, atlikti nustatytuosius priežiūros darbus (suderinus šį klausimą su naudotojais);

96.4. derinti su valstybinėmis melioracijos tarnybomis melioruotoje žemėje atliekamus žemės kasimo darbus.

97. Žemės savininkai turi leisti įrengti jų žemėje melioracijos įrenginius, kurių reikia kitų savininkų žemei melioruoti. Žemės savininkams ar naudotojams dėl to padaryti nuostoliai turi būti atlyginti, o melioracijos įrenginių užimta žemė – išpirkta.“

11.3. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004-04-29 įsakymu Nr. 3D-243 patvirtintos Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos taisyklės:

„2. Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos objektas yra Lietuvos Respublikos valstybinė ir privati melioruota žemė ir joje esantys melioracijos statiniai. Apskaita tvarkoma pagal kadastro vietoves. [...]

5. Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos pirminius duomenis formuoja ir saugo institucijos, patikėjimo teise valdančios ir naudojančios valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius – savivaldybės.

6. VĮ Valstybinis žemėtvarkos institutas, kaip šalies ŽIS tvarkytojas, vykdo melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos tvarkytojo bei centrinio melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos duomenų banko funkcijas. [...].“

¹ 2010-10-21 įmonės pavadinimas pakeistas į VĮ Valstybės žemės fondas.

11.4. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008-04-16 įsakymu Nr. 3D-218 patvirtintas melioracijos techninis reglamentas MTR 1.12.01:2008 „Melioracijos statinių techninės priežiūros taisyklės“ (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2010-11-07):

„4. Valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių techninę priežiūrą organizuoja savivaldybių administracijų, melioracijos specialistai, atsakingi už valstybinių (perduotų savivaldybėms) funkcijų melioracijos srityje vykdymą.

5. Melioruotos žemės savininkai ir kiti naudotojai organizuoja jų žemėje esančių, bet valstybei nuosavybės teise nepriklausančių, melioracijos statinių techninę priežiūrą. [...]

22. Žemės sklype esantys melioracijos statiniai yra žemės sklypo priklausiniai ir nuosavybės teise priklauso žemės sklypo savininkui, išskyrus valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius.“

Išvados

12. Skundo tyrimo metu buvo nustatyta, kad pareiškėjo nurodyta problema dėl jo nuosavybės teise valdomuose žemės sklypuose esančių valstybei priklausančių melioracijos statinių ir Savivaldybės administracijos atsisakymo juos atnaujinti ar rekonstruoti yra sąlygota prieštaravimų tarp Savivaldybės administracijos pozicijos ir VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registro duomenų banke įrašytų duomenų.

Atsižvelgiant į Savivaldybės administracijos paaiškinimus (šios pažymos 6.1 punktas), Nekilnojamojo turto registro duomenų banko išrašuose pareiškėjo nuosavybės teise valdomiems žemės sklypams (unikalus Nr. 8734-0001-0055, Nr. 4400-0322-9963, Nr. 4400-1661-1904, Nr. 4400-1661-1848) nustatytos specialiosios naudojimo sąlygos – „*XXI. Žemės sklypai, kuriuose įrengtos valstybei priklausančios melioracijos sistemos bei įrenginiai*“ – galėjo atsirasti neužfiksavus duomenų apie melioracijos įrenginių, buvusių išvardintuose pareiškėjo žemės valdose, nurašymą 1987 metais.

Šią Savivaldybės administracijos poziciją iš dalies patvirtina ir VĮ Valstybės žemės fondo Seimo kontrolieriui pateikti paaiškinimai (šios pažymos 8 punktas). Tačiau, įvertinęs skundo tyrimo metu surinktus dokumentus, Seimo kontrolierius konstatuoja, kad abiem minėtoms institucijoms remiantis tik Lietuvos TSR žemės ūkio ministerijos Respublikinio žemėtvarkos projektavimo instituto sudarytu Šilalės rajono Kaltinėnų bandymų stoties eksperimentinio ūkio Nausausintų ir drėkinamų žemių **inventorizacijos planu** Nr. 5/17 (šios pažymos 7.1 ir 9.2 punktai) ir nepateikus kitų dokumentų, besąlygiškai patvirtinančių melioracijos įrenginių, esančių pareiškėjo žemės valdose, nurašymo 1987 metais faktą, šios aplinkybės negalima pripažinti neabejotina.

Seimo kontrolierius pažymi, kad, remiantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymo 4 straipsnio 1 dalimi (šios pažymos 10.1 punktas), visi Nekilnojamojo turto registre esantys duomenys nuo jų įrašymo laikomi teisingais ir išsamiais, kol jie nenuginčyti įstatymų nustatyta tvarka. Vadinas, nepaisant Savivaldybės administracijos ir VĮ Valstybės žemės fondo nuomonių dėl pareiškėjo žemės valdose esančių **nurašytų** melioracijos įrenginių, remiantis VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registro duomenų banko šiam tyrimui aktualiais duomenimis, kildinamais iš Tauragės apskrities viršininko 1998-04-02 įsakymo Nr. 87-3818, 2004-05-19 įsakymo Nr. 87-12447 bei 2008-09-03 įsakymo Nr. V-2178, konstatuotina, kad melioracijos įrenginiai minėtuose žemės sklypuose vis dėlto yra, o dėl minėtųjų Nekilnojamojo turto registro duomenų banke esančių įrašų apie valstybei priklausančius melioracijos įrenginius pareiškėjui atsiranda pareiga paisyti specialiųjų žemės naudojimo sąlygų.

Kadangi nei Savivaldybės administracija, nei VĮ Valstybės žemės fondas nepateikė dokumentų, neabejotinai patvirtinančių 1987 m. įvykdytą Šilalės rajono Kaltinėnų bandymų stoties eksperimentinio ūkio teritorijai priklausiusios melioracijos sistemos ir įrenginių nurašymą, Seimo kontrolierius konstatuoja, kad tikslinga, jog Žemės ūkio ministerija, kaip institucija pagal Lietuvos Respublikos melioracijos įstatymą (šios pažymos 10.2 punktas) įgaliota koordinuoti melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos tvarkymą, pateiktų išvadą dėl melioracijos archyvinės

medžiagos pakankamumo tam, kad būtų galima daryti pagrįstą išvadą dėl žemės sklypuose (unikalus Nr. 8734-0001-0055, Nr. 44000322-9963, Nr. 4400-1661-1904, Nr. 4400-1661-1848) esančių (buvusių) melioracijos įrenginių nurašymo fakto tikrumo.

Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį ir į tai, kad VĮ Valstybės žemės fondo pateiktuose paaiškinimuose (šios pažymos 8 punktas) buvo nurodyta, jog „griovys A-1-1 tarp piktetų 0+0÷7+70“ nenurašytas, nuosavybės teise priklauso valstybei, o už jo priežiūrą atsakinga Šilalės rajono savivaldybės administracija. Ši aplinkybė taip pat leidžia abejoti dėl visų 1987 m. Šilalės rajono Kaltinėnų bandymų stoties eksperimentinio ūkio teritorijai priklausiusių melioracijos įrenginių nurašymo. Atsižvelgdamas į tai, Seimo kontrolierius akcentuoja, kad Savivaldybės administracija privalo imtis veiksmų dėl „griovio A-1-1 tarp piktetų 0+0÷7+70“ techninės priežiūros, kaip tai įpareigoja melioracijos techninio reglamento MTR 1.12.01:2008 „Melioracijos statinių techninės priežiūros taisyklės“ nuostatos (šios pažymos 11.4 punktas).

Atsižvelgęs į pirmiau aprašytas aplinkybes ir įvertinęs šios pažymos 10–11 punktuose nurodytą teisinį reglamentavimą, Seimo kontrolierius konstatuoja, kad, tik išsiaiškinus dėl melioracijos įrenginių nurašymo 1987 metais fakto tikrumo, būtų galima inicijuoti Nekilnojamojo turto registro duomenų dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų naikinimo procedūrą.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, Seimo kontrolierius šią pareiškėjo skundo dalį pripažįsta pagrįsta.

Dėl gyvūnų padarytos žalos atlyginimo

Nustatytos skundo dalies tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

13. Savivaldybės administracijos 2012-12-07 rašte Nr. B3-2653-(3.8) dėl medžiojamų gyvūnų pareiškėjui padarytos žalos atlyginimo klausimų nurodyta (atsakyta į Seimo kontrolieriaus užduotus klausimus):

13.1 „informuoti, kokių veiksmų Savivaldybės administracijoje buvo imtasi po Savivaldybės administracijos *Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkams apskaičiavimo komisijos* (toliau vadinama – Komisija) 2012-06-29 posėdžio (2012-06-29 protokolas Nr. 4), kuriame buvo nurodytos galimos bebrų populiacijos didėjimo priežastys.“

Atsakymas: „Po Savivaldybės administracijos Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkams apskaičiavimo komisijos [...] 2012-06-29 įvykusio posėdžio buvo nutarta kreiptis į medžiotojų būrelį „Medvėgalis“ su prašymu praardyti bebrų užtvankas, o prasidėjus medžioklės sezonui - sumažinti bebrų skaičių pareiškėjo žemės valdose. [...]

Taip pat 2012-11-23 Savivaldybės administracija surengė posėdį, kurio metu buvo svarstytas klausimas dėl bebrų populiacijos Šilalės rajono savivaldybės teritorijoje ribojimo priemonių bei Edvardo Meiženio skundo. [...] Posėdžio metu nutarta kreiptis į Šilalės rajono medžiotojų būrelius, kad būtų imtasi skubių priemonių inventorizuoti Šilalės rajono savivaldybės teritorijoje esančias bebravietes.“;

13.2. „nurodyti, ar Savivaldybės administracija arba Komisija įpareigojo medžiotojų būrelį „Medvėgalis“ praardyti bebrų užtvankas, o prasidėjus medžioklės sezonui – sumažinti bebrų skaičių pareiškėjo žemės valdose, kaip tai buvo nurodyta Komisijos 2012-06-29 posėdžio protokole Nr. 4 [...]“

Atsakymas: „Savivaldybės administracijos Kaltinėnų seniūnija 2012 m. rugsėjo 7 d. raštu Nr. 11-141-(1.8.) įpareigojo medžiotojų būrelį „Medvėgalis“ ir jo vadovą Gediminą Lileikį, savo kompetencijos ribose, imtis veiksmų dėl medžiojamųjų gyvūnų – bebrų populiacijos mažinimo, Edvardo Meiženio valdomuose žemių ribose.“;

13.3. „informuoti, ar Savivaldybės administracija kada nors kreipėsi į medžiotojų būrelį „Medvėgalis“ dėl raštiškų paaiškinimų ir nuomonės apie bebrų populiacijos ribojimo galimybes pareiškėjo žemės valdose [...]“

Atsakymas: „Savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-11-26 įsakymu Nr. DĮV-1553 buvo pavesta Šilalės rajono medžiotojų klubų ir būrelių vadovams imtis priemonių dėl bebraviečių inventorizavimo. [...] 2012-12-03 Savivaldybės administracijoje buvo gautas Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos Šilalės skyriaus raštas Nr. 11, kuriame pranešama, kad Šilalės rajone bebrų populiacija yra nuolat kontroliuojama, ir kad medžiotojų būreliai bei klubai savo medžioklės plotuose reguliariai ardo neperspektyvias bebravietes bei medžioja šiuos gyvūnus.“

14. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Klaipėdos regiono aplinkos apsaugos departamento direktoriaus pavaduotojos Linos Virvilienės 2012-12-07 pasirašytame rašte Nr. (33-1)-LV4-3872 pateikti tokie paaiškinimai:

„[...] Žemės sklypai (unikalūs Nr. 8734-0001-0055, Nr. 44000322-9963, Nr. 4400-1661-1904, Nr. 4400-1661-1848) ir Nr. 8734-0001-0096 bei Nr. 8734-0001-0097 pagal Tauragės apskrities viršininko pavaduotojo 2004-10-04 įsakymu Nr. V-1317 [...] patvirtintą medžioklės plotų vieneto projektą priskirti Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos (toliau – LMŽD) Šilalės skyriaus „Medvėgalio“ medžiotojų būreliui [...]. Žemės sklypai Nr. 8734-0001-0096 ir Nr. 8734-0001-0097 nėra registruoti Nekilnojamo turto registro duomenų banke.

[...] LMŽD Šilalės skyriaus „Medvėgalio“ medžiotojų būrelis tinkamai įgyvendina 2004-10-07 išduoto Leidimo naudoti medžiojamųjų gyvūnų išteklius ir sąlygas, vykdydamas medžioklę pareiškėjo valdomuose sklypuose, unikalūs Nr. 8734-0001-0055, Nr. 44000322-9963, 4400-1661-1904, Nr. 4400-1661-1848, Nr. 8734-0001-0096, Nr. 8734-0001-0097.“

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

15. Lietuvos Respublikos įstatymai.

15.1. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2012-09-01):

„6.267 straipsnis. *Atsakomybė už gyvūnų padarytą žalą*

[...] 2. Laukinių gyvūnų padaryta žala atlyginama įstatymų nustatyta tvarka.“

15.2. Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2010-07-01):

„18 straipsnis. *Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos atlyginimas*

1. Laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkams, valdytojams ir naudotojams šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytais atvejais atlygina medžioklės plotų naudotojai arba valstybės vardu šio straipsnio 4 dalyje nurodytos institucijos, jeigu neįrodoma, kad žala atsirado dėl nenugalimos jėgos, nukentėjusio asmens tyčios ir kitų Civilinio kodekso 6.253 straipsnyje nurodytų veikslių. [...]

6. Lėšos už laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą turi būti sumokėtos per vieną mėnesį nuo žalos dydžio apskaičiavimo dienos. Šalis, nesutinkanti su apskaičiuotu žalos dydžiu, turi teisę Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka nuostolių skaičiavimo komisijos sprendimą apskųsti teismui.“

15.3. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2012-07-01):

„15 straipsnis. *Bylos, priskirtos administracinių teismų kompetencijai*

1. Administraciniai teismai sprendžia bylas dėl:

[...] 2) savivaldybių administravimo subjektų priimtų aktų ir veikslių teisėtumo, taip pat šių subjektų atsisakymo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus teisėtumo ir pagrįstumo ar vilkinimo atlikti tokius veiksmus; [...].“

16. Kiti teisės aktai.

16.1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002-09-23 įsakymu Nr. 486/359 patvirtinta Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo metodika:

„1. Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo metodika reglamentuoja žalos, padarytos medžiojamųjų gyvūnų žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkams, valdytojams ar naudotojams dėl žemės ūkio pasėlių, miško ir hidrotechnikos įrenginių pakenkimo, piniginės išraiškos apskaičiavimą bei nustato pasėlių apsaugojimo nuo medžiojamųjų gyvūnų daromos žalos priemones, kurias turi vykdyti žemės ūkio pasėlių savininkas.“

16.2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003-05-29 įsakymas Nr. 265 „Dėl bebrų populiacijos gausos reguliavimo“ (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2010-05-16):

„[...] nustatau tokią bebrų populiacijos gausos reguliavimo tvarką:

1. Bebrų populiacijos gausa reguliuojama juos medžiojant Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių nustatyta tvarka [...].

3. Žemės, miško, vandens telkinio sklypo savininkams, valdytojams ar naudotojams arba medžioklės plotų naudotojams ištusus metus rankinėmis ir mechaninėmis priemonėmis, išskyrus sprogmenis ir sprogstamąsias medžiagas, leidžiama ardyti bebrų pastatytas užtvankas neperspektyviose (likviduotinese) bebravietėse. [...].“

Išvados

17. Šios skundo dalies dalykas yra susijęs Savivaldybės administracijos veiksmais nagrinėjant pareiškėjo kreipimuisi dėl bebrų padarytos žalos atlyginimo bei Savivaldybės administracijos priimtais sprendimais atsisakyti pareiškėjui atlyginti medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą.

Skundo tyrimo metu buvo nustatyta, kad pareiškėjo nurodytu atveju yra susiklosčiusi situacija, kai Savivaldybės administracijos direktoriaus 2004-01-13 įsakymu Nr. B37-19 (su vėlesniais pakeitimais) sudaryta *Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkams apskaičiavimo komisija* (pastaba: Savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-09-21 įsakymu Nr. DVĮ-1291 buvo sudaryta nauja Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo komisija; arba toliau – Komisija) 2012-06-29 posėdyje (posėdžio protokolas Nr. 4), remdamasi 2012-06-21 medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui nuostolių įvertinimo aktu Nr. 4, netenkino pareiškėjo prašymo dėl jo nuosavybės teise valdomuose žemės sklypuose (unikalūs Nr. 8734-0001-0055, Nr. 4400-0322-9963, Nr. 4400-1661-1904, Nr. 4400-1661-1848) bebrų padarytos žalos atlyginimo.

Seimo kontrolierius akcentuoja, kad, remiantis šios pažymos 15.1, 15.2 bei 16.1 punktuose pacituotu teisiniu reglamentavimu, medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimas ir atlyginimas yra vykdomas pagal specialią teisės aktuose nustatytą procedūrą, kurios metu priimti viešojo administravimo subjekto sprendimai gali būti skundžiami teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas, šios pažymos 15.2 punktas). Tuo remiantis, *Komisijos* 2012-06-29 posėdyje priimto neigiamo sprendimo dėl pareiškėjo 2012-06-05 prašymo atlyginti medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą pagrįstumas ir teisėtumas nagrinėjamu atveju gali būti vertinami tik teisme. Todėl remdamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punktu (kai Seimo kontrolierius padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje), Seimo kontrolierius šios pareiškėjo skundo dalies tyrimą nutraukia.

Pažymėtina, kad skundo tyrimo metu surinkta medžiaga (šios pažymos 13 ir 14 punktai) patvirtina, jog Savivaldybės administracija ėmėsi tam tikrų veiksmų pareiškėjo valdose apsigyvenusiu bebrų populiacijai mažinti, todėl negalima teigti buvus Savivaldybės administracijos tarnautojų neveikimą sprendžiant susidariusią problemą. Kartu atkreiptinas pareiškėjo dėmesys į

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003-05-29 įsakyme Nr. 265 „Dėl bebrų populiacijos gausos reguliavimo“ (šios pažymos 16.2 punktas) įtvirtintą nuostatą, leidžiančią žemės, miško, vandens telkinio sklypo savininkams, valdytojams ar naudotojams ar medžioklės plotų naudotojams ištisis metus rankinėmis ir mechaninėmis priemonėmis, išskyrus sprogmenis ir sprogstamąsias medžiagas, ardyti bebrų pastatytas užtvankas neperspektyviose (likviduotinese) bebravietėse. Todėl Seimo kontrolierius pažymi, jog pareiga užkirsti kelią bebrų populiacijos didėjimui (nesudarant palankių tam sąlygų) yra priskirta ne tik medžiotojų būreliams, bet ir žemės sklypų savininkams ar naudotojams.

Dėl pareiškėjo netinkamo informavimo

Nustatytos skundo dalies tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

18. Pateikdamas skundą pareiškėjas Seimo kontrolieriui pridėjo Savivaldybės administracijos 2012-07-04 raštą Nr. B4-893-(6.19), 2012-08-08 raštą Nr. B4-998-(6.19) ir 2012-10-04 raštą Nr. B3-2128-(3.16) (kopijas), kuriais buvo atsakyta į jo 2012-06-05, 2012-07-17 bei 2012-09-05 prašymus atlyginti žalą dėl medžiojamų gyvūnų padarytos žalos. Iš pateiktų dokumentų nustatyta, kad nė viename iš jų nenurodyta Savivaldybės administracijos priimtų sprendimų apskundimo tvarka.

19. Kartu su Savivaldybės administracijos 2012-12-07 raštu Nr. B3-2653-(3.8) Seimo kontrolieriui pateikti Savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-09-21 įsakymu Nr. DĮV-1291 patvirtinti *Medžiojamų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo komisijos veiklos nuostatai*, kurių 24 punkte reglamentuojama, jog Komisijos priimti sprendimai gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

20. Lietuvos Respublikos įstatymai.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2011-05-01):

„8 straipsnis. Individualaus administracinio akto bendrieji reikalavimai ir pranešimas apie individualaus administracinio akto priėmimą

[...] 2. Individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir **nurodyta akto apskundimo tvarka.** [...]“

21. Lietuvos teismų praktika.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012-10-29 nutartis administracinėje byloje administracinėje byloje Nr. A492-2456/2012:

„Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra išaiškinęs, kad pagal Medžioklės įstatymo 18 straipsnio 6 dalyje įtvirtintos normos prasme, sprendžiant dėl gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo, Komisija, kaip viešojo administravimo sistemos subjektas, privalo priimti individualų administracinį aktą – sprendimą. Tokio sprendimo turiniui taikytini Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimai, nustatantys, kad individualus administracinis sprendimas turi būti pagrįstas nustatytais faktais ir teisės aktų normomis (1 dalis). Tai reiškia, jog Komisijos sprendime turi būti nurodyta, koku teisiniu pagrindu veikia šis viešojo administravimo subjektas, jo priėmimo priežastys, kokiomis teisės normomis grindžiamas atitinkamos žalos paskaičiavimas, ar nėra žalos atlyginimą šalinančių išimčių; nustatytos faktinės aplinkybės privalo būti aiškiai apibrėžtos. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas laikosi pozicijos, kad tokie reikalavimai nėra pertekliniai, kadangi tiek žalą turintis mokėti asmuo, tiek į žalos atlyginimą pretenduojantis asmuo, tiek galimai teismas, nagrinėsiantis ginčą dėl žalos atlyginimo, padaryto laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų, turi aiškiai suvokti žalos atsiradimo pagrindą bei jos aplinkybes, o taip pat teisinį pagrindą, kuriuo įpareigojama atlyginti patirtą žalą. Toks sprendimas

laikytinas administraciniu aktu ir turi atitikti ne tik Medžioklės įstatymo, bet ir Viešojo administravimo įstatymo keliamus reikalavimus (2009 m. balandžio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A556-557/2009, 2010 m. liepos 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-1014/2010, 2012 m. liepos 9 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A525-2041/2012).“

Išvados

22. Analizuojant skundo tyrimo metu surinktą medžiagą, konstatuotina, kad Savivaldybės administracija netenkino nė vieno pareiškėjo pateikto (2012-06-05, 2012-07-17 ir 2012-09-05) prašymo dėl medžiojamų gyvūnų padarytos žalos atlyginimo. Tačiau svarbiausia, kad skundžiamos institucijos atsakymuose pareiškėjui nebuvo nurodoma galimybė apskusti Savivaldybės administracijos priimtus sprendimus (šios pažymos 18 punktas).

Remiantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012-10-29 nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A492-2456/2012 (šios pažymos 21 punktas), pateiktu išaiškinimu, komisijos dėl gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo priimtas sprendimas pagal savo pobūdį yra individualus administracinis aktas, o tokio sprendimo turiniui taikytini Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimai (šios pažymos 20 punktas).

Pareiškėjo atveju akcentuotina ir ta aplinkybė, kad tik Savivaldybės administracijos 2012-08-08 rašte Nr. B4-998-(6.19) jam buvo išdėstyti argumentai, kuriais remdamasi Savivaldybė laikosi nuostatos, jog nėra pagrindo pareiškėjui atlyginti bebrų padarytą žalą. Tuo metu Savivaldybės administracijos 2012-07-04 rašte Nr. B4-893-(6.19) ir 2012-10-04 rašte Nr. B3-2128-(3.16) pareiškėjui nei faktinių aplinkybių konstatavimo, nei atsisakymo atlyginti medžiojamų gyvūnų padarytą žalą teisinio pagrindimo nebuvo pateikta.

Atsižvelgdamas į tai, Seimo kontrolierius konstatuoja, jog pareiškėjo teisė būti tinkamai informuotam apie jo turimą teisę apskusti institucijos priimtą sprendimą buvo pažeista, ir tuo remdamasis šią pareiškėjo skundo dalį pripažįsta pagrįsta.

Dėl Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo nuostatų

Nustatytos skundo dalies tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

23. Seimo kontrolierius 2012-11-08 rašte Nr. 4D-2012/4-1538/3D-3621 Savivaldybės administracijai pateikė klausimą, dėl kokių priežasčių *Medžiojamų gyvūnų padarytos žalos žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkams apskaičiavimo komisija* buvo sudaryta ir nuostatai buvo patvirtinti Savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-09-21 įsakymu Nr. DĮV-1291, nors, remiantis Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 18 straipsnio 2 dalimi, laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą apskaičiuoja atitinkamos savivaldybės **mero** sudaryta nuostolių skaičiavimo komisija. Savivaldybės administracija, atsakydama į tai, 2012-12-07 rašte Nr. B3-2653-(3.8) nurodė:

„[...] Nepaisant to, jog Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 18 straipsnio 2 dalis numato, kad laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą apskaičiuoja atitinkamos savivaldybės mero sudaryta nuostolių skaičiavimo komisija, ši įstatymo nuostata yra galimai prieštaraujanti kitiems Lietuvos Respublikos įstatymams, todėl nebuvo taikoma.

Pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 8 straipsnį, savivaldybių turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja savivaldybių tarybos pagal Vietos savivaldos įstatymą. Savivaldybių tarybos paveda administracijos direktoriui administruoti šį turtą. Be to, Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalis nustato, kad savivaldybės administracijos direktorius administruoja asignavimus, savivaldybės tarybos skirtus savivaldybės administracijai bei savivaldybės tarybos nustatyta tvarka administruoja savivaldybės biudžeto asignavimus ir kitus piniginius išteklius, organizuoja savivaldybės biudžeto vykdymą ir atsako už savivaldybės ūkinę ir finansinę veiklą, administruoja savivaldybės turtą. Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkams apskaičiavimo

komisija yra susijusi su savivaldybės asignavimais ir žalos atlyginimu, todėl privalo būti sudaryta savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu pagal Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 2 punktą. Atsižvelgiant į tai galima teigti, kad Vietos savivaldos įstatymas, nustatantis savivaldybės administracijos direktoriaus kompetenciją, yra specialusis, todėl privalo pakeisti bendresnio Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo nuostatas (*lex specialis derogat generali*).

Be to, 2003 m. sausio 28 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3, 5, 6, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 28, 29, 30, 31, 33, 49, 50 straipsnių pakeitimo ir 19 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas (Nr. IX-1327), kuriuo buvo panaikinta savivaldybės valdyba, susiaurinti savivaldybės mero įgaliojimai bei sukurta nauja savivaldos vykdomoji institucija – savivaldybės administracijos direktorius.

Šio Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymo 21 straipsnio 2 dalis nustato, kad įsigaliojus šiam įstatymui, visus savivaldybės valdybai bei merui kitų įstatymų priskirtus vykdomuosius įgaliojimus iki tų įstatymų pakeitimo įgyvendina Savivaldybės administracijos direktorius.

Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 18 straipsnio 2 dalis niekada nebuvo suderinta su naujai pakeistu vietos savivaldos įstatymu. Pagal principą *lex posterior derogat priori*, turi būti taikoma Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3, 5, 6, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 28, 29, 30, 31, 33, 49, 50 straipsnių pakeitimo ir 19 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo (Nr. IX-1327) 21 straipsnio 2 dalis, kurią taikant, mero įgaliojimas sudaryti medžiojamųjų gyvūnų nuostolių apskaičiavimo komisiją, pereina į savivaldybės administracijos direktoriaus kompetenciją.

Šilalės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2012 m. rugsejo 21 d. įsakymu Nr. DĮV-1291 patvirtinti *Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo komisijos nuostatai* yra visiškai suderinti su minėto vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymo nuostatomis. Šių nuostatų 3 straipsnyje nustatyta, kad medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir žemės ūkio ministro patvirtintą Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo metodiką apskaičiuoja Savivaldybės administracijos direktoriaus sudaryta žalos apskaičiavimo komisija.“

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

24. Lietuvos Respublikos įstatymai.

24.1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymas:

„3 straipsnis. Seimo kontrolierių veiklos tikslas

Seimo kontrolierių veiklos tikslas — ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinantį žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms.“

„19 straipsnis. Seimo kontrolieriaus teisės

1. Seimo kontrolierius, vykdydamas savo pareigas, turi teisę:

[...]

8) siūlyti Seimui, Vyriausybei, kitoms valstybės ar savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kad būtų pakeisti įstatymai ar kiti norminiai teisės aktai, varžantys žmogaus teises ir laisves;

[...].“

24.2. Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2010-07-01):

„18 straipsnis. Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos atlyginimas [...]

2. Laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą pagal Aplinkos ir Žemės ūkio ministerijų patvirtintą Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo metodiką apskaičiuoja atitinkamos savivaldybės mero sudaryta nuostolių skaičiavimo komisija.“

25. Lietuvos teismų praktika.

25.1. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2010-11-16 sprendimas:

„Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad kolizijų šalinimas yra įstatymų leidėjo prerogatyva (Konstitucinio Teismo 1994 m. lapkričio 18 d. nutarimas). Jeigu įstatymuose yra neaiškumų, dviprasmybių, spragu, jas pašalinti yra įstatymų leidėjo pareiga (Konstitucinio Teismo 2002 m. rugsėjo 23 d., 2006 m. lapkričio 13 d. sprendimai).“

25.2. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012-11-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A492-2536/2012:

„[...] Medžioklės įstatymas buvo keičiamas ne kartą (2003 m. birželio 10 d. įstatymu Nr. IX-1612, 2009 m. liepos 7 d. įstatymu Nr. XI-327, 2010 m. gegužės 18 d. įstatymu Nr. XI-824), tačiau jo 18 straipsnio 2 dalis, reglamentuojanti nuostolių skaičiavimo komisijos sudarymo tvarką, nepakeista iki šiol. [...] medžiojamųjų gyvūnų žemės ūkiui padarytos žalos ir nuostolių nustatymas nėra priskirtas išimtinai vietos savivaldybės kompetencijai. Be to, pagal Vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnį, pastaroji Komisija nepriskirtina šiame straipsnyje nurodytų vietos savivaldybės tarybų sudaromų nuolatinių ar laikinųjų komisijų kategorijai. Nuo 2003 m. vasario 25 d., kai įsigaliojo Įstatymas Nr. IX-1327, Medžioklės įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje nurodytus savivaldybės mero vykdomuosius įgaliojimus – teisę ir pareigą sudaryti komisiją medžiojamųjų gyvūnų padarytiems nuostoliams apskaičiuoti – teisėtai įgyvendina savivaldybės administracijos direktorius. Tik savivaldybės administracijos direktorius yra kompetentingas viešojo administravimo subjektas sudaryti komisiją medžiojamųjų gyvūnų padarytiems nuostoliams apskaičiuoti, ir tik tokiu atveju ji būtų kompetentingas subjektas priimti Sprendimą dėl medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos ir nuostolių nustatymo.“

Išvados

26. Atsižvelgdamas į šiuo metu galiojančią Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 18 straipsnio 2 dalies (šios pažymos 24.2 punktą) nuostatą bei įvertinęs Savivaldybės administracijos teiktuose paaiškinimuose (šios pažymos 23 punktą) išdėstytą argumentaciją, taip pat remdamasis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012-11-05 nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A492-2536/2012 (šios pažymos 25.2 punktą), pateiktu išaiškinimu, Seimo kontrolierius konstatuoja, kad Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatų prieštaravimai yra klaidinantys ir negalimi, todėl privalo būti pašalinti.

Remdamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatyme įtvirtintu Seimo kontrolierių veiklos tikslu ir Seimo kontrolieriui suteikta teise siūlyti pakeisti įstatymus (šios pažymos 24.1 punktą) bei tuo, kad įstatymuose esančių prieštaravimų šalinimas yra įstatymų leidėjo prerogatyva (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2010-11-16 sprendimas, šios pažymos 25.1 punktą), Seimo kontrolierius daro išvadą, kad turi būti parengtas ir įstatymų leidėjo priimtas Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo pakeitimo įstatymo projektas.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

27. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktais, Seimo kontrolierius nusprendžia:

27.1. Edvardo Meiženio skundo dalį dėl jo valdomuose žemės sklypuose esančių melioracijos įrenginių pripažinti pagrįsta;

27.2. Edvardo Meiženio skundo dalies dėl Šilalės rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų sprendžiant gyvūnų padarytos žalos atlyginimo klausimą tyrimą nutraukti;

27.3. Edvardo Meiženio skundo dalį dėl Šilalės rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų tinkamai neinformavus pareiškėjo apie priimtus sprendimus pripažinti pagrįsta;

27.4. Edvardo Meiženio skundo dalį dėl Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 18 straipsnio 2 dalies nuostatų prieštaravimo Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatomis pripažinti pagrįsta.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

28. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 6, 8, 14 ir 17 punktais, Seimo kontrolierius rekomenduoja:

28.1. Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui Vydui Gedvilui:

28.1.1. atkreipti dėmesį į tai, kad Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta nuostata reglamentuoja, jog laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą pagal Aplinkos ir Žemės ūkio ministerijų patvirtintą *Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo metodiką* apskaičiuoja atitinkamos savivaldybės **mero** sudaryta nuostolių skaičiavimo komisija, nors pagal dabar galiojančias Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatas tokių įgaliojimų savivaldybės meras yra netekęs;

28.1.2. inicijuoti Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos nuostatos pakeitimą;

28.2. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrui Vigilijui Juknai – įvertinus šios pažymos 12 punkte nurodytas aplinkybes, pateikti institucijos išvadą, ar remiantis Lietuvos TSR žemės ūkio ministerijos Respublikinio žemėtvarkos projektavimo instituto sudarytu Šilalės rajono Kaltinėnų bandymų stoties eksperimentinio ūkio Nusausintų ir drėkinamų žemių inventorizacijos planu Nr. 5/17 bei kita 1987 m. melioruotų plotų minėtoje teritorijoje inventorizacijos planine medžiaga galima konstatuoti, jog žemės sklypuose (unikalūs Nr. 8734-0001-0055, Nr. 4400-0322-9963, Nr. 4400-1661-1904, Nr. 4400-1661-1848) esanti melioracijos sistema ir įrenginiai yra nurašyti;

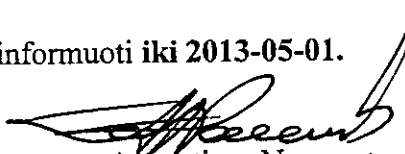
28.3. Šilalės rajono savivaldybės administracijos direktoriui Valdemarui Jasevičiui :

28.3.1. atsižvelgiant į šios pažymos 12 punkte padarytas išvadas dėl žemės sklypuose, kurių unikalūs Nr. 4400-1661-1904 ir Nr. 4400-1661-1304, esančio „griovio A-1-1 tarp piketų 0+0÷7+70“ priklausymo nuosavybės teise valstybei, imtis veiksmų dėl minėtojo „griovio tarp piketų 0+0÷7+70“ techninės priežiūros, kaip tai įpareigoja Melioracijos techninio reglamento MTR 1.12.01:2008 „Melioracijos statinių techninės priežiūros taisyklės“ nuostatos, įgyvendinimo;

28.3.2. įvertinti šios pažymos 22 punkte nurodytą pareiškėjo teisės būti informuotam apie su jo interesais susijusį sprendimą pažeidimo faktą ir imtis priemonių užtikrinant, kad Šilalės rajono savivaldybės administracijos pareigūnai, priimdami individualius administracinius aktus, griežtai laikytųsi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje įtvirtintų individualaus administracinio akto bendrųjų reikalavimų.

Apie rekomendacijų vykdymą prašytume Seimo kontrolierių informuoti iki 2013-05-01.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas